Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 1.10.2014 www.osw.waw.pl

# Rosja: kolejne uderzenie w opiniotwórcze media

Jadwiga Rogoża

26 września Duma od razu w 2 i 3 czytaniu przyjęła ustawę, ograniczającą do 20% udział akcjonariuszy zagranicznych w strukturze właścicielskiej rosyjskich mediów (zarówno tradycyjnych, jak i internetowych). Ograniczenie to obowiązuje zarówno w przypadku zagranicznych osób prawnych i fizycznych, jak i obywateli Rosji posiadających obywatelstwo innego państwa; dotyczy też zarówno własności bezpośredniej, jak i pośredniej (tj. poprzez rosyjskie filie podmiotów zagranicznych). Ustawa wchodzi w życie 1 stycznia 2016 roku; okres przejściowy potrwa do 1 stycznia 2017. Obecnie udział podmiotów zagranicznych w mediach nie może przekraczać 50%, dotyczy to jednak tylko mediów elektronicznych oraz prasy o nakładzie przekraczającym 1 mln egz.

**Komentarz**

- Jednym z głównych celów ustawy jest „neutralizacja" dwóch najbardziej opiniotwórczych tytułów, skierowanych do elit gospodarczych i środowisk eksperckich, a jednocześnie prowadzących niezależną politykę redakcyjną – dziennika *Wiedomosti* (100% kapitału zagranicznego: fiński fundusz Sanoma, Dow Jones/Wall Street Journal i FT Group/Financial Times) oraz rosyjskie wydanie miesięcznika *Forbes* (Axel Springer). Tytuły te od lat publikują teksty krytyczne wobec polityki gospodarczej Kremla, a w ostatnich miesiącach (po aneksji Krymu) krytyka ta jeszcze bardziej się nasiliła. Najprawdopodobniej w trakcie okresu przejściowego pakiety kontrolne w tych mediach zostaną przejęte przez podmioty rosyjskie, a nowi właściciele doprowadzą do złagodzenia polityki redakcyjnej bądź nawet likwidacji tytułu (w ciągu ostatnich 2 lat podobne zmiany przeszło kilka popularnych mediów). Polityczne tło sprawy podkreśla błyskawiczne tempo procedowania ustawy: od momentu wniesienia projektu do jego uchwalenia minęło 9 dni.
- Poza neutralizacją „niepokornych" mediów ustawa ta będzie służyła interesom ekonomicznym rosyjskich podmiotów, zainteresowanym w przejęciu dochodowych wydawnictw zagranicznych. Ustawa dotyczy wszystkich mediów z udziałem zagranicznym, w tym dużych domów wydawniczych publikujących wysokonakładowe pisma kolorowe (np. łączny nakład tytułów wydawanych przez Bauer Media Group wynosi 20 mln egz., a Sanoma – prawie 12 mln). Jeśli koncerny te zdecydują się pozostać na rynku rosyjskim, 80% udziałów w nich będą musiały przejąć podmioty rosyjskie. W podobny sposób cele polityczne z interesem ekonomicznym łączyła uchwalona w lipcu br. ustawa, zakazująca reklamy w płatnych stacjach telewizyjnych (co

uderza m.in. w niezależną internetową telewizję Dożd'), przywracająca natomiast reklamę piwa w telewizji i na stadionach (co z kolei jest w interesie Video International – monopolisty w sprzedaży reklamy w głównych stacjach TV, kontrolowanego przed osoby z wąskiego kręgu elity rządzącej).

- Formalnie ustawa obejmie prawie połowę rosyjskich mediów – wiele z nich kontrolowanych przez rosyjski biznes jest zarejestrowanych w rajach podatkowych (np. media internetowe Aleksandra Mamuta – Rambler, Gazeta.ru, Lenta.ru – czy popularny dom wydawniczy Kommersant należący do najbogatszego rosyjskiego biznesmena Aliszera Usmanowa). Konieczność ich przerejestrowania w jurysdykcji rosyjskiej wpisuje się w zainicjowany przez Władimira Putina proces „nacjonalizacji elit", tj. ograniczania kontaktów gospodarczych rosyjskich elit z Zachodem, co w opinii Kremla osłabia ich lojalność wobec Rosji.